

Omkostningseffektivitet og afgifter på kvælstofområdet - et svar til Brian H. Jacobsen

Svend Jespersen, Det Økonomiske Råds sekretariat.

Brian H. Jacobsen kritiserer i Samfundsøkonomen 2003, nr. 1 Finansministeriets og Det Økonomiske Råds (DØR) analyser af kvælstofregulering i landbruget. Brian Jacobsen rejser spørgsmålet: Giver de to institutioners analyser grundlag for at konkludere, at afgifter er mere omkostningseffektivt end administrative virkemidler i forbindelse med kvælstofregulering i landbruget?

Pointen i mit indlæg er, at der er belæg for DØRs konklusion, at afgifter er mere omkostningseffektive end administrative virkemidler i forbindelse med regulering af landbrugets kvælstofregulering. Dele af Brian Jacobsens kritik er derimod baseret på en forkert læsning af teksten i rapporten Dansk Økonomi, forår 2002.

Brian Jacobsen kritiserer for det første, at DØR (2002) sammenligner omkostninger ved at reducere N-tab fra landbruget ved hjælp af afgifter, beregnet med udgangspunkt i 1987-forhold, med omkostningen ved at reducere N-udvaskning ved hjælp af administrativ regulering, beregnet med udgangspunkt i forholdene i dag. For det andet kritiserer Brian Jacobsen, at DØR (2002) bruger figur 4, side 197 til at konkludere, at den administrative regulering ikke har været særligt virkningsfuld.

Brian Jacobsen har nogle gode pointer i sit første kritikpunkt, men de ændrer ikke på konklusionernes gyldighed. Det er problematisk at sammenholde omkostninger ved at reducere kvælstofudvaskning og kvælstofab. Det er også problematisk at sammenligne reduktionsomkostninger, der er beregnet ud fra forskellige startniveauer. For at forsøge at vurdere om disse problemer gør det forkert at konkludere, at økonomiske virkemidler er mere omkostningseffektive end administrative virkemidler, kan det nævnes, at kvælstofudvaskningen udgør ca. halvdelen af det samlede kvælstofab, jf. Jacobsen (2000). Et groft overslag er derfor, at omkostningen ved at reducere kvælstofudvaskningen bliver ca. dobbelt så høj som omkostningen ved at reducere kvælstoftabet. Men i dette tilfælde er økonomiske virkemidler stadig langt billigere end administrative virkemidler. Dette grove overslag er et forsøg på at sandsynliggøre, at selvom DØRs sammenligning er problematisk, er der grund til at tro, at DØRs konklusion holder. Dette indtryk forstærkes af beregninger i Hansen (2001), der indikerer, at omkostningerne ved den nuværende danske normregulering er i størrelsesordenen 50 pct. højere pr. kg N end omkostningerne ved en hypotetisk afgift på N-indhold i inputs til svineproduktion. Denne sammenligning af instrumenter tager i øvrigt udgangspunkt i ens startniveauer for N-tabet.

Med hensyn til det andet kritikpunkt skal det blot nævnes, at konklusionen, at den administrative regulering ikke har været særligt virkningsfuld, er baseret på det forhold, at det i 1987 blev besluttet, at landbruget inden 1995 skulle reducere sin N-udvaskning med 50 pct. i forhold til 1984-niveauet. I følge Jacobsen (2000) ventes dette mål ikke at kunne nås i 2003 med den anvendte administrative regulering. Den anvendte administrative regulering kan derfor ikke siges at have været særlig virkningsfuld. I teksten side 197 advares der mod at bruge figur 4 på samme side til at vurdere, om landbruget har opfyldt vandmiljøplanerne: *“Udledningen af kvælstof og fosfor fra det åbne land omfatter ikke den del, der fordamper eller udvaskes til grundvandet.*

Derfor kan disse to talserier ikke umiddelbart sammenholdes med målsætningerne i vandmiljøplan I'. Der gøres altså i DØR (2002) udtrykkeligt opmærksom på, at nævnte figur ikke kan bruges til at vurdere landbrugets opfyldelse af vandmiljøplan I, og der henvises til et specifikt studium, Jacobsen (2000) for dokumentation for, at landbruget ikke har opfyldt målsætningerne i vandmiljøplan I. Derfor er der ikke grundlag for Brian Jacobsens opfattelse, at konklusionerne om virkningen af administrativ regulering primært er baseret på figur 4, side 197.

Litteratur:

Christensen, J. og L. G. Hansen (2000): *Incentive Regulation of Agricultural Nitrogen Loss - the Case of Danish Pig Farms*. SØM publikation 38. AKF-forlaget. København.

Det Økonomiske Råd (2002): *Dansk Økonomi, forår 2002*. København.

Hansen, L. G. (2001): *Modelling the Effects of Complex Regulatory Constraints – the Case of Danish Nitrogen Regulation*. SØM publikation 45. AKF-forlaget. København.

Jacobsen, B. H. (2000): *Vandmiljøplan II – Økonomisk midtvejsevaluering*. Statens Jordbrugs- og Fiskeriøkonomiske Institut. København.